

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dostosowania wspólnej polityki wizowej do nowych wyzwań”

[COM(2018) 251 final]

„Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 810/2009 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy)”

[COM(2018) 252 final – 2018/0061 (COD)]

(2018/C 440/23)

Sprawozdawca: **Ionuț SIBIAN**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 16.4.2018 Rada, 2.5.2018 Komisja, 18.6.2018
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	19.7.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.9.2018
Sesja plenarna nr	537
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	168/0/1

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES uznaje, że kodeks wizowy jest podstawowym elementem wspólnej polityki wizowej, ponieważ ustanawia wspólny zbiór przepisów prawnych i instrukcji operacyjnych.

1.2. EKES popiera zaproponowane zharmonizowane procedury i warunki ustanowione przez kodeks wizowy, które pozwalają wyeliminować sytuacje niejednolitego rozpatrywania podobnych spraw przez państwa członkowskie UE, a jednocześnie umożliwiają odmienne traktowanie na podstawie „historii wizowej”. EKES uważa również, że należy podjąć wysiłki na rzecz ustanowienia zharmonizowanych procedur odwoławczych w przypadku odrzucenia wniosków wizowych.

1.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje zharmonizowane rozwiązanie dotyczące wiz wielokrotnego wjazdu, które pozwalają ich posiadaczom na wielokrotne podróżowanie do UE w okresie ważności wizego, ponieważ może to korzystnie wpływać na rozwój gospodarczy, kulturalny i społeczny oraz wspomagać wymianę kulturową i społeczną, przyczyniając się przy tym do zwiększania wzajemnego wsparcia i zrozumienia między ludźmi.

1.4. Wize jednokrotnego wjazdu wydawane na granicy zewnętrznej, wprowadzone do kodeksu wizowego z myślą o wspieraniu turystyki krótkoterminowej, są dowodem elastyczności i pragmatycznego podejścia państw członkowskich, dlatego też EKES zachęca do przyjęcia tego podejścia przy regulowaniu kilku innych aspektów wydawania wiz, tak aby zapewnić dostępność punktów kompleksowej obsługi.

1.5. Biorąc pod uwagę, że Unia Europejska powinna aktywnie dążyć do zapewnienia przestrzegania pełnej wzajemności wizowej w swoich stosunkach z państwami trzecimi, EKES wzywa Komisję do przeprowadzenia szybkich konsultacji i przedstawienia jasno określonego zestawu propozycji skutkujących podjęciem działań w zakresie zarówno ułatwień, jak i bezpieczeństwa.

1.6. Jednakże EKES w pełni popiera propozycję, aby przed podjęciem każdej decyzji o tymczasowym zawieszeniu zwolnienia z obowiązku wizowego dla obywateli państw trzecich Komisja uwzględniła sytuację w zakresie praw człowieka w danym państwie trzecim i możliwy wpływ zawieszenia tego zwolnienia na tę sytuację.

1.7. Jednocześnie EKES zaleca podjęcie wszelkich starań w celu zebrania wiarygodnych, odpowiednich i (w jak największym stopniu) jednolitych/porównywalnych danych dotyczących państw trzecich oraz sytuacji umożliwiających państwom członkowskim podjęcie decyzji o tymczasowym zawieszeniu zwolnienia z obowiązku wizowego dla obywateli państwa trzeciego wymienionego w załączniku II do rozporządzenia wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizey podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu.

1.8. EKES zaleca ostrożność przy podejmowaniu decyzji o systematycznym podwyższaniu (co dwa lata) proponowanych opłat wizowych. Podwyżki nie powinny być automatyczne, biorąc pod uwagę, że proponowana już opłata jest bardzo wysoka w stosunku do poziomu wzrostu gospodarczego/rozwoju niektórych państw trzecich objętych tą opłatą.

1.9. EKES popiera zmiany w kodeksie wizowym dotyczące dodatkowej możliwości wypełnienia i podpisania wniosku elektronicznie w celu dostosowania się do rozwoju technicznego. Jednocześnie EKES domaga się, aby wszystkie państwa członkowskie opowiedziały się za składaniem wniosków wizowych przez internet i wprowadziły niezbędne ulepszenia/zmiany umożliwiające funkcjonowanie tej internetowej procedury, oraz zwraca się do Komisji o uwzględnienie/przedstawienie realistycznego terminu powszechnego wdrożenia przez państwa członkowskie składania wniosków wizowych przez internet.

1.10. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą zniesienia zasady „osobistego składania wniosku” oraz nie tylko popiera wprowadzenie zasad i przepisów umożliwiających składanie wniosków wizowych przez internet, ale też się tego domaga. EKES uważa, że należy dążyć do tego, by można było składać wnioski wizowe w najdogodniejszy i najszybszy sposób z miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o wizę, w tym w razie potrzeby w szerszym stopniu korzystać z usługodawców zewnętrznych i zapewniać lepsze usługi przedstawicielstwa, jak również zwiększyć współpracę między misjami dyplomatycznymi państw członkowskich UE.

1.11. EKES zaleca, aby Komisja dokonała przeglądu obecnych kategorii wnioskodawców korzystających ze zniesienia wiz oraz aby precyzyjniej zdefiniowała te kategorie. Ponadto EKES zaleca rozważenie zwolnienia z opłaty osób starszych, a także przedstawicieli organizacji niekomercyjnych, którzy uczestniczą w seminariach, konferencjach bądź wydarzeniach sportowych, kulturalnych lub edukacyjnych organizowanych przez organizacje niekomercyjne, bez względu na wiek, lub przynajmniej rozważenie zwiększenia limitu wiekowego.

1.12. Zważywszy, że przepisy rozporządzenia „mają zastosowanie do wszystkich obywateli państw trzecich, którzy [...] muszą posiadać wizę podczas przekraczania zewnętrznych granic państw członkowskich, bez uszczerbku dla prawa do swobodnego przemieszczania się, z którego korzystają obywatele państw trzecich będący członkami rodzin obywateli Unii”, EKES chciałby podkreślić znaczenie ustalenia wspólnych praktyk w celu unikania dyskryminacji w związku z określeniem „więzi pokrewieństwa”, zważywszy na zmiany, jakie zaszły ostatnio w państwach członkowskich UE w zakresie definicji rodziny.

2. Uwagi ogólne

2.1. Odnotowując komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczący konieczności dostosowania wspólnej polityki wizowej do nowych wyzwań, EKES popiera w świetle tego komunikatu zarówno wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Unijnego kodeksu wizowego, jak i wniosek dotyczący rozporządzenia wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizey podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu.

2.2. Dlatego też EKES przyznaje, że skutki stosowania kodeksu wizowego sięgają poza realizację celu dotyczącego ustanowienia wspólnych przepisów i procedur składania wniosków, a także że kodeks wizowy nie tylko ułatwia legalne podróże i zwalczanie nieuregulowanej imigracji, ale również przyczynia się do wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, nawet jeśli kodeks wizowy z założenia nie miał służyć realizacji takich celów. W 2017 r. w konsulatach położonych w państwach strefy Schengen złożono 16,1 mln wniosków o wizey jednolite i jest to tendencja wzrostowa. Spośród tej łącznej liczby wniosków, w ponad 50 % przypadków wydano wizey wielokrotnego wjazdu, natomiast liczba niewydzanych wiz wyniosła 1,3 mln, co stanowi 8 % wszystkich wniosków⁽¹⁾.

2.3. EKES przyjmuje z zadowoleniem proponowane zmiany mające na celu ułatwienie rozpatrywania wniosków wizowych zarówno dla wnioskodawców, jak i konsulatów, a mianowicie: możliwość złożenia wniosku 6 miesięcy przed zamierzonym wyjazdem (oraz 9 miesięcy w wypadku marynarzy), wyjaśnienia i poszerzone kategorie podmiotów, które mogą składać wniosek w imieniu osoby ubiegającej się o wizę, oraz ujednoczenie dokumentów uzupełniających. Ponadto bardzo pożądanym jest przestrzeganie zasady, zgodnie z którą osoba ubiegająca się o wizę musi stawić się osobiście wyłącznie w jednej placówce w celu złożenia wniosku.

⁽¹⁾ Statystyki dotyczące wiz dla konsulatów, 2017 (<https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/visa-policy#stats>).

2.4. Jednak EKES przyznaje również, że dostęp do konsulatów jest nadal utrudniony, zwłaszcza w państwach trzecich, w których większość państw członkowskich ma przedstawicielstwa tylko w stolicy, co powoduje, że wnioskodawcy muszą ponosić nakłady (czasowe i finansowe) związane z podróżowaniem do odległego konsulatu. W związku z tym EKES przyjmuje z zadowoleniem propozycję zniesienia zasady „osobistego składania wniosku” i wzywa państwa członkowskie do dokonania niezbędnych dostosowań umożliwiających składanie wniosków wizowych przez internet. Jednocześnie EKES przyjmuje też z zadowoleniem wszelkie rodzaje środków wprowadzanych po to, by można było składać wnioski wizowe w najdogodniejszy i najszybszy sposób z miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o wizę, w tym w razie potrzeby w szerszym stopniu korzystać z usługodawców zewnętrznych i zapewniać lepsze usługi przedstawicielstwa, jak również zwiększyć współpracę między misjami dyplomatycznymi państw członkowskich UE.

2.5. Mając na uwadze niedawne wejście w życie nowych przepisów dotyczących ochrony danych osobowych i prywatności (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), EKES potwierdza potrzebę zadbania o zdolność usługodawców zewnętrznych do przestrzegania/zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych danych osobowych. Państwa członkowskie powinny przedsięwziąć wszystkie niezbędne środki w celu zadbania o to, by przedsiębiorstwa oferujące usługi wizowe (dla obywateli europejskich lub dla obywateli państw trzecich w wypadku wiz europejskich) dokonały zmian w swej polityce ochrony danych w celu dostosowania się do rozporządzenia.

2.6. EKES odnosi się pozytywnie do nowych skróconych terminów składania wniosków wizowych i ich rozpatrywania, a także do zharmonizowania możliwości wydawania jednolitych wiz (szczególnie w odniesieniu do decyzji o wydaniu wiz wielokrotnego wjazdu), a także do nowego proponowanego art. 25a dotyczącego współpracy w zakresie readmisji mającego na celu rozwinięcie współpracy państw trzecich w zakresie readmisji migrantów o nieuregulowanym statusie poprzez wprowadzenie możliwości restrykcyjnego i tymczasowego zastosowania jasno określonych środków. Należy opracować zharmonizowane podejście do sposobu, w jaki należy ułatwić procedurę składania wniosków wizowych osobom, które podróżowały już wcześniej do UE.

2.7. EKES potwierdza, że konieczne jest zapewnienie trwałej spójności polityki wizowej z zobowiązaniami przyjętymi w innych dziedzinach polityki (np. w ramach umów handlowych). Należy przyjąć powszechnie akceptowane rozwiązanie dotyczące umów w sprawie zniesienia wiz zawieranych przez państwa członkowskie z określonymi państwami trzecimi. Unia Europejska powinna aktywnie dążyć do zapewnienia przestrzegania pełnej wzajemności wizowej w swoich stosunkach z państwami trzecimi.

2.8. EKES rozumie uzasadnienie proponowanej zmiany art. 16 kodeksu wizowego, a mianowicie podwyższenia opłaty wizowej o jedną trzecią, jednak jest zaniepokojony ewentualnymi przeszkodami wynikającymi z tej podwyższonej opłaty w przypadku obywateli niektórych państw trzecich, których poziom rozwoju/zamożności jest znacznie niższy niż państw członkowskich UE. W porównaniu z kosztami podróży i innymi kosztami, które muszą ponieść osoby ubiegające się o wizę, poziomy opłat wizowych są niekorzystne, ponieważ wobec powszechnych obecnie rozwiązań w zakresie tanich podróży i taniego zakwaterowania może dochodzić do sytuacji, w których łączny koszt wyjazdu będzie niższy od opłaty wizowej lub zbliżony do niej.

2.9. EKES uważa, że propozycja przeglądu opłaty wizowej co dwa lata powinna uwzględniać możliwość jej obniżenia w wyniku ewentualnego wprowadzenia elektronicznych procedur składania wniosków wizowych (co może pociągać za sobą obniżenie kosztów personelu i kosztów administracyjnych ponoszonych przez państwa członkowskie). Zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie dostosowania wspólnej polityki wizowej do nowych wyzwań większość państw członkowskich bierze pod uwagę korzyści ze stosowania wiz cyfrowych (takie jak niższe koszty dla konsulatów oraz skuteczniejszy i bardziej przyjazny dla wnioskodawców proces składania wniosku w porównaniu z procedurą składania wniosków z zastosowaniem dokumentów w formie papierowej).

2.10. Biorąc pod uwagę obecną wysokość opłaty wizowej oraz proponowaną wysokość tej opłaty, EKES uważa, że należy rozważyć wprowadzenie możliwości zwolnienia z opłaty przedstawicieli organizacji niekomercyjnych, którzy uczestniczą w seminariach, konferencjach bądź wydarzeniach sportowych, kulturalnych lub edukacyjnych organizowanych przez organizacje niekomercyjne, bez względu na wiek lub przynajmniej rozważyć zwiększenie limitu wiekowego (obowiązujące przepisy uwzględniają osoby w wieku do 25 lat). Zwolnienie z opłaty należy również zapewnić osobom starszym, aby ułatwić ich aktywną integrację ze społeczeństwem i przyczynić się do podniesienia jakości ich życia.

Bruksela, dnia 19 września 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego